

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U003826

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 21-07-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тивончук Ярослав Анатолійович

2. Yaroslav A. Tyvonchuk

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0002-0210-0921

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 051

Назва наукової спеціальності: Економіка

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: ЕКОНОМІКА

Дата захисту: 08-09-2026

Спеціальність за освітою: Котли та реактори

Місце роботи здобувача: Миколаївський національний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00497213

Місцезнаходження: вул. Г. Гонгадзе, Миколаїв, Миколаївський р-н., 54008, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 15657

Повне найменування юридичної особи: Миколаївський національний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00497213

Місцезнаходження: вул. Г. Гонгадзе, Миколаїв, Миколаївський р-н., 54008, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Миколаївський національний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00497213

Місцезнаходження: вул. Г. Гонгадзе, Миколаїв, Миколаївський р-н., 54008, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 06, 06.81.12

Тема дисертації:

1. РЕАЛІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ У СИСТЕМІ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

2. Realization of economic interests of family farms within the development system of the agricultural sector of the economy

Реферат/анотація:

1. Дисертаційне дослідження присвячене поглибленню теоретико-методичних засад і розробленню науково-практичних рекомендацій щодо удосконалення механізмів реалізації економічних інтересів фермерських господарств в умовах воєнно-економічної нестабільності та євроінтеграційної трансформації аграрного сектору. Об'єктом дослідження є процес реалізації економічних інтересів фермерських господарств, а предметом — теоретико-методичні, інституційні та прикладні засади його забезпечення в умовах трансформації аграрного середовища. У роботі узагальнено наукові підходи до трактування економічних інтересів та запропоновано визначати економічний інтерес фермерського господарства як усвідомлену систему цілей і пріоритетів, спрямовану на забезпечення економічної стійкості, відтворення ресурсного потенціалу й довгострокового функціонування господарства. Обґрунтовано, що економічні інтереси фермерських господарств мають комплексний характер і поєднують підприємницькі, сімейно-трудова,

соціальні, ресурсно-відтворювальні та інституційні складові. Доведено, що їх реалізація залежить не лише від прибутковості й ресурсного забезпечення, а й від стабільності інституційного середовища, доступу до фінансування, розвитку кооперації, ринкової інфраструктури та адаптивності господарств. Удосконалено методичний підхід до оцінювання рівня реалізації економічних інтересів на основі показників економічної результативності, фінансової стійкості, ресурсно-відтворювальної спроможності, інституційної адаптивності та економічної безпеки. За результатами аналізу встановлено, що у 2020–2024 рр. фермерські господарства Миколаївської області функціонували в умовах скорочення їх кількості, зменшення площ землекористування, посилення виробничої концентрації та нерівномірності розвитку. Система економічних інтересів трансформувалася від орієнтації на розширення виробництва і зростання прибутковості до підтримання ліквідності, забезпечення безперервності діяльності, мінімізації ризиків та збереження ресурсного потенціалу. Анкетування фермерських господарств засвідчило, що основними бар'єрами реалізації їх економічних інтересів є обмежений доступ до кредитних ресурсів, нестабільність каналів збуту, високі виробничі й логістичні витрати, воєнно-безпекові ризики, кадрові обмеження та нестабільність державного регулювання. Проведене комплексне оцінювання дало змогу диференціювати фермерські господарства на стійкі, адаптивні, вразливі та кризові. Кореляційний аналіз підтвердив зв'язок між рівнем реалізації економічних інтересів і показниками рентабельності, фінансової автономності, ліквідності, доступу до кредитування, стабільності збуту та адаптивності господарської діяльності. Обґрунтовано адаптивний інституційний механізм забезпечення реалізації економічних інтересів фермерських господарств, який охоплює інструменти державного регулювання, фінансово-кредитної підтримки, коопераційної взаємодії, інформаційно-дорадчого забезпечення, цифровізації та локальної економічної координації. Його реалізація має забезпечувати формування економічних стимулів для підвищення фінансової стійкості, адаптивності й довгострокового розвитку господарств. Визначено стратегічні напрями адаптивного розвитку фермерських господарств: диверсифікацію виробництва і каналів збуту, розвиток кооперації, локалізацію логістичних ланцюгів, цифровізацію управління, ресурсозбереження, упровадження європейських стандартів, простежуваності продукції та екологічної відповідальності. Обґрунтовано доцільність використання інноваційно-екологічних інструментів, зокрема карбонового фермерства, «зеленого» фінансування та ресурсозберігаючих технологій, які сприяють диверсифікації доходів, залученню фінансових ресурсів, зниженню виробничих ризиків і підвищенню конкурентоспроможності господарств. У дисертації адаптовано підхід CARVER Plus SHOCK для оцінювання вразливості та адаптаційної значущості механізмів реалізації економічних інтересів фермерських господарств. Його застосування дало змогу визначити найбільш чутливі складові системи: фінансово-кредитне забезпечення, логістичну інфраструктуру, канали збуту, ресурсне забезпечення та інституційну координацію. Наукова новизна результатів полягає в уточненні сутності економічних інтересів фермерських господарств, удосконаленні методичного підходу до оцінювання рівня їх реалізації, обґрунтуванні адаптивного інституційного механізму та адаптації підходу CARVER Plus SHOCK до визначення пріоритетних напрямів підтримання ліквідності, безперервності виробництва, стабільності збуту й збереження ресурсного потенціалу. Практичне значення результатів підтверджено їх упровадженням у діяльність ФГ «СОЮЗ-АГРО-ЮГ», ФГ «Владам», ФГ «Орбіта-СМ», Департаменту агропромислового розвитку Миколаївської обласної військової адміністрації, ГС «Асоціація фермерів та приватних землевласників Миколаївської області», а також в освітній процес Миколаївського національного аграрного університету.

2. The dissertation is devoted to deepening the theoretical and methodological foundations and developing practical recommendations for improving the mechanisms for implementing the economic interests of farms under wartime economic instability and the European integration transformation of the agricultural sector. The object of the research is the process of implementing the economic interests of farms, while the subject comprises the theoretical, methodological, institutional, and applied foundations of this process under the transformation of the agricultural environment. The study summarises scientific approaches to the interpretation of economic interests and defines the economic interest of a farm as a conscious system of goals and priorities aimed at ensuring economic resilience, restoring resource potential, and maintaining long-term operation. It is

substantiated that the economic interests of farms combine entrepreneurial, family-labour, social, resource-reproductive, and institutional components. It is proved that their implementation depends not only on profitability and resource availability but also on institutional stability, access to financing, cooperation, market infrastructure, and the adaptability of farms. A methodological approach to assessing the level of implementation of economic interests has been improved based on indicators of economic performance, financial stability, resource reproduction capacity, institutional adaptability, and economic security. The analysis established that during 2020–2024, farms in Mykolaiv Oblast operated under conditions of a declining number of farms, reduced land use, increasing production concentration, and uneven development. Their economic interests shifted from expanding production and increasing profitability to maintaining liquidity, ensuring business continuity, minimising risks, and preserving resource potential. A survey of farms revealed that the main barriers include limited access to credit, unstable sales channels, high production and logistics costs, wartime and security risks, labour shortages, and unstable state regulation. A comprehensive assessment made it possible to classify farms as resilient, adaptive, vulnerable, or crisis-affected. Correlation analysis confirmed the relationship between the level of implementation of economic interests and profitability, financial autonomy, liquidity, access to credit, sales stability, and adaptability. An adaptive institutional mechanism for supporting the economic interests of farms has been substantiated. It includes state regulation, financial and credit support, cooperative interaction, advisory and information services, digitalisation, and local economic coordination. Its implementation should create incentives for strengthening financial stability, adaptability, and long-term development. The strategic directions of adaptive farm development include diversification of production and sales channels, cooperation, localisation of logistics chains, digitalisation of management, resource efficiency, implementation of European standards, product traceability, and environmental responsibility. The use of carbon farming, green finance, and resource-saving technologies has been substantiated as a means of diversifying income, attracting additional financial resources, reducing production risks, and strengthening competitiveness. The CARVER Plus SHOCK approach has been adapted to assess the vulnerability and adaptive significance of mechanisms for implementing the economic interests of farms. Its application identified the most sensitive elements: financial and credit support, logistics infrastructure, sales channels, resource provision, and institutional coordination. The scientific novelty lies in clarifying the essence of the economic interests of farms, improving the methodological approach to assessing their implementation, substantiating an adaptive institutional mechanism, and adapting the CARVER Plus SHOCK approach to determine priority measures for maintaining liquidity, production continuity, sales stability, and resource potential. The practical significance is confirmed by the implementation of the results in the activities of SOYUZ-AGRO-YUG Farm, Vladam Farm, Orbita-SM Farm, the Department of Agro-Industrial Development of the Mykolaiv Regional Military Administration, the Association of Farmers and Private Landowners of Mykolaiv Oblast, and the educational process of Mykolaiv National Agrarian University.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Дубініна М. В., Тивончук Я. А. Фінансові переваги вуглецевого землеробства: аналіз для фермерських господарств. *Modern Economics*. 2024. № 48(2024). С. 23-30. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V48\(2024\)-03](https://doi.org/10.31521/modecon.V48(2024)-03).

- Тивончук Я. А. Інституціональні дисбаланси у системі реалізації економічних інтересів фермерських господарств: проблематика та шляхи подолання. *Modern Economics*. 2025. № 51(2025). С. 219–225. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V51\(2025\)-29](https://doi.org/10.31521/modecon.V51(2025)-29).
- Тивончук Я. А. Трансформація економічних інтересів фермерських господарств у сучасних соціально-економічних умовах [Електронний ресурс]. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. 2025. № 22. DOI: 10.54929/2786-5738-2025-22-04-04.
- Тивончук Я. А. Теоретичні засади визначення сутності економічних інтересів. Інвестиції: практика та досвід. 2026. № 4. С. 254–260. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2026.4.254>
- Дубініна М. В., Тивончук Я. А. Особливості функціонування фермерських господарств в умовах воєнного стану. *Агросвіт*. 2026. № 5. С. 83–91. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2026.5.83>.
- Dubinina M., Kuchmiiova T., Tyvonchuk Y. Financial and environmental aspects of carbon farming: prospects for farmers in Ukraine // *Research for Rural Development 2025: Annual 31st International Scientific Conference Proceedings*. Vol. 40. Jelgava : Latvia University of Life Sciences and Technologies, 2025. P. 408–414. DOI: 10.22616/RRD.31.2025.053
- Дубініна М.В., Тивончук Я.А. Економічні інтереси як соціально-економічна категорія // *Сталий розвиток економіки, суспільства та підприємництва : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Івано-Франківськ, 27–28 квітня 2023 р.)*. – Івано-Франківськ : Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, 2023. – С. 93–95.
- Дубініна М.В., Тивончук Я.А. Економічні інтереси та їх класифікація // *Матеріали Всеукраїнської наукової конференції молодих учених і науково-педагогічних працівників «Сільськогосподарські, економічні, біологічні, технічні та загальноосвітні науки» (м. Умань, 24 травня 2023 р.)*. – Умань : Уманський національний університет садівництва, 2023. – С. 67–69.
- Тивончук Я. А. Загрози економічної безпеки фермерських господарств: шляхи подолання та мінімізації ризиків // *Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «AGRICULTURAL AND FOOD ECONOMICS – 2024» (м. Київ, 19–20 вересня 2024 р.)*. – Київ : Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2024. – С. 219–220.
- Дубініна М. В., Тивончук Я. А. Роль планування в реалізації економічних інтересів фермерських господарств: досвід FADN та перспективи для України // *Матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції «Фінансове та інформаційно-аналітичне забезпечення безпеки бізнесу в умовах воєнної економіки та повоєнного відновлення: виклики та перспективи» (м. Харків, 13–15 листопада 2024 р.)*. – Харків : Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова, 2024. – С. 43–45
- Тивончук Я. А., Дубініна М.В. Оцінка виробництва насіння соняшнику в Україні // *Продовольча безпека України в умовах післявоєнного відновлення: глобальні та національні виміри. Міжнародний форум : тези доповідей учасників міжнародної науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 30–31 травня 2024 р.)*. – Миколаїв : Миколаївський національний аграрний університет, 2024. – С. 292–294.
- Тивончук Я. А., Дубініна М.В. Вплив інституційних факторів на розвиток фермерських господарств // *Актуальні проблеми управління та адміністрування: теоретичні і практичні аспекти : тези доповідей IX Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (м. Кам'янець-Подільський, 17 травня 2024 р.)*. – Кам'янець-Подільський : Подільський державний університет, 2024. – С. 268–271.
- Тивончук Я. А. Ефективні механізми реалізації економічних інтересів фермерських господарств в умовах трансформації інституціонального середовища // *Продовольча безпека України в умовах післявоєнного відновлення: глобальні та національні виміри. Міжнародний форум : тези доповідей учасників міжнародної науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 28–30 травня 2025 р.)*. – Миколаїв : Миколаївський національний аграрний університет, 2025. – С. 250–252

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: збільшення обсягів виробництва; соціально-економічна спрямованість дослідження полягає у створенні передумов для підвищення економічної стійкості та конкурентоспроможності фермерських господарств, збереження їх ресурсного потенціалу, підтримання зайнятості й доходів сільського населення. запропоновані механізми спрямовані на розширення доступу фермерів до фінансових ресурсів, стабілізацію каналів збуту, розвиток кооперації, цифровізацію управління, упровадження ресурсозберігаючих технологій та європейських стандартів господарювання. реалізація результатів дослідження сприятиме зміцненню продовольчої безпеки, сталому розвитку сільських територій, зменшенню соціально-економічних диспропорцій і підвищенню адаптивності аграрного сектору до воєнних та євроінтеграційних викликів.

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0122U000724

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дубініна Марина Вікторівна

2. Maryna V. Dubinina

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3993-0622

Додаткова інформація: webofscience.com/wos/author/rid/D-2343-2018;
<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55667565400>

Повне найменування юридичної особи: Миколаївський національний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00497213

Місцезнаходження: вул. Г. Гонгадзе, Миколаїв, Миколаївський р-н., 54008, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Павлова Галина Євгеніївна

2. Halyna Y. Pavlova

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1400-7348

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493675

Місцезнаходження: вул. Сергія Єфремова, Дніпро, Дніпровський р-н., 49600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лопатовський Віктор Григорович

2. Viktor H. Lopatovskyi

Кваліфікація: к. е. н., доц., 08.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Хмельницький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02071234

Місцезнаходження: вул. Інститутська, Хмельницький, Хмельницький р-н., 29016, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сіренко Наталя Миколаївна

2. Natalia M. Sirenko

Кваліфікація: д.е.н., професор, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1660-1073

Додаткова інформація: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57190126624>

Повне найменування юридичної особи: Миколаївський національний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00497213

Місцезнаходження: вул. Г. Гонгадзе, Миколаїв, Миколаївський р-н., 54008, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гончаренко Ірина Василівна

2. Iryna V. Honcharenko

Кваліфікація: д.е.н., професор, 08.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9670-9812

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Миколаївський національний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00497213

Місцезнаходження: вул. Г. Гонгадзе, Миколаїв, Миколаївський р-н., 54008, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ключник Альона Володимирівна

2. Alona V. Kliuchnyk

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6012-6666

Додаткова інформація: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57218584934>;

<https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=Da26rJYAAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Миколаївський національний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00497213

Місцезнаходження: вул. Г. Гонгадзе, Миколаїв, Миколаївський р-н., 54008, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові

Ключник Альона Володимирівна

голови ради

Власне Прізвище Ім'я По-батькові

Шебанін В'ячеслав Сергійович

головуючого на засіданні

Відповідальний за підготовку

Ключник Альона Володимирівна

облікових документів

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна